JEZIKOSLOVLJE – Predstavljen »Uvod u poredbenu lingvistiku« Ranka Matasovića

NOVO SVJETLO U POREDBENOJ LINGVISTICI

Knjiga izlazi na hrvatskome, a da je objavljena na engleskome, bila bi svjetskom lingvističkom uspješnicom, rečeno je na predstavljanju u palači Matice hrvatske

ZAGREB, 15. veljače – Na pitanja: zašto na svijetu ima toliko jezika, po čemu se oni razlikuju, a po čemu su isti? Zatim, kako jezici utječu jedni na druge te kakvi povijesni odnosi postoje među različitim jezicima? – odgovara, između ostalog, knjiga sveučilišnog profesora Ranka Matasovića pod naslovom »Uvod u poredbenu lingvistiku«. Uvod nudi prikaz različitih načina na koji su ljudi tijekom povijesti odgovarali na ta temeljna pitanja poredbene lingvistike.

Autor u knjizi ističe da se jezik ne može znanstveno proučavati ako se u vidu ima samo jedan jezik ili ograničen skup jezika. Knjiga je predstavljena u petak u palači Matice hrvatske u Zagrebu, a predstavili su je njeni recenzenti akademici Dalibor Brozović, Radoslav Katičić i August Kovačec.

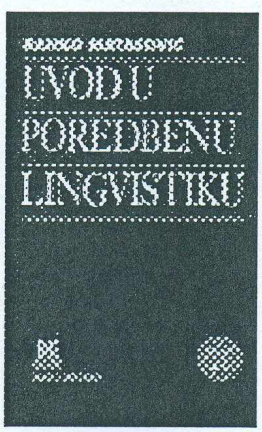
Kao osobitu vrijednost Matasovićeve knjige akademik Brozović vidi u tome što se autor oslanja na američku i rusku literaturu, koje su nesumnjivo najbolje na svjetskom jezikoslovnom tržištu. Brozoviću je jednostavno žao što knjiga izlazi na hrvatskome, jer bi na engleskome bila svjetskom lingvističkom uspješnicom. Zaključio je da je Matasović suzdržan i objektivan glede suprotstavljenih mišljenja u klasifikaciji jezika.

Drugi recenzent akademik Katičić smatra da je knjiga u cijelosti posvećena temi »jezici svijeta«, te da je kao udžbenik namijenjena studentima, kao priručnik stručnjacima, a također i naobraženijem čitateljstvu. Knjiga je novost u svoj dosadašnjoj jezikoslovnoj literaturi jer utemeljuje obuhvatnu teoriju jezične raznolikosti kako se susreće na svem svijetu, zaključio je Katičić.

Iz pisma trećega recenzenta akademika Augusta Kovačeca također je razvidno da sličnog priručnika nema do danas u lingvističkoj literaturi. Cjelovitost pristupa jezičnoj komparaciji jedna je od bitnih novina ove knjige koja baca novo svjetlo na metodologiju pojedinih razdjela. Autor izlaže principe triju grana lingvistike: poredbene genetske, tipološke, i arealne.

Na predstavljanju knjige u ime predsjedništva Matice hrvatske i njena predsjednika autora je i govornike pozdravio prof. dr. Stjepan Damjanović.

Sead Begović

HISTORIOGRAFIJA – Nove knjige Hrvatskoga instituta za poviješt

TUBERON I SLADE PRVI PUT NA HRVATSKOME

ZAGREB, 15. veljače – Prvi prijevodi na hrvatski jezik »Dubrovačke književne kronike« Sebastijana Slade i »Komentara o mojem vremenu« Ludovika Crijevića Tuberona predstavljeni su u petak u Zlatnoj dvorani Hrvatskoga instituta za poviješt. Sladina književna kronika prva je tiskana hrvatska književna poviješt, objavljena prvi put u Veneciji 1767., a Tuberonovo djelo svjetske je vrijednosti, rekao je ravnatelj Instituta dr. Mirko Valentić.

Predstavljač Sladine knjige dr. Davor Dukić kazao je da je riječ o vrlo vrijednom leksikonskom priručniku, a Slade je pisao i o 30 književnika o kojima drugi nisu pisali. Posebna su vrijednost izdanja bilješke, ukupno 1361, koje je napisao i uredio priređivač knjige dr. Pavao Knezović. Predstavljač Tuberonove knjige prof. dr. Darko Novaković rekao je da je riječ o najvećem hrvatskom renesansnom povjesničaru, a paradoksalno je da veoma malo znamo o njemu samome. Tek ovim izdanjem, zahvaljujući trudu priređivača knjige mr. Vladimiru Rezaru, saznali smo da je Tuberon rođen 1458. godine, a ne kako se dosada mislilo 1459. Tuberonovo djelo je knjiga komentara o kraju 15. i početku 16. stoljeća – od smrti kralja Matije Korvina do pape Hadrijana VI. Tuberon je značajan i zato što je bio jedan od rijetkih koji je zagovarao vjersku snošljivost. U četvrtak predstavljeno izdanje tek je peto izdanje Tuberona (prvi put izdan je 1603. u Frankfurtu), a Rezarovo izdanje je najpouzdanije. On je u Veneciji pronašao dosad najpouzdaniji rukopis Tuberonova djela, koji donedavno nije bio čak ni presnimljen. O knjigama su govorili priređivači dr. Pavao Knezović i mr. Vladimir Rezar.

Tihomir Ponoš

KONCERTI – Pianofortissimo potvrdio zanimanje za pijanizam i pijaniste

FASCINANTNA TEHNIKA

Dodi Komanov

Da pijanizam i pijanisti u Hrvatskoj još uvijek privlače pozornost, potvrdio je recital Denisa Matsueva u ciklusu Pianofortissimo Koncertne direkcije Zagreb, održan u Koncertnoj dvorani Vatroslava Lisinskoga. Iako publika nije bila brojna, zanimanje slušateljstva za specifična i zahtjevna umijeća glasovirskoga izraza i ovoga se puta pokazalo nespornim, i, sasvim je izvjesno da je ovaj ciklus polučio pozitivan odgovor. Iako koncepcijski još uvijek ne do kraja profiliran i bez jasnog unutarnjeg smisla, Pianofortissimo nam daje mogućnost da upoznamo i usporedimo umjetnike različitih naraštaja i pristupa, a ove sezone to su većinom laureati velikih natjecanja.

Denis Matsuev rođen je 1975., a njegov najznačajniji uspjeh je pobjeda na natjecanju »Čajkovski« 1998. godine. Zagrebačkoj se publici predstavio djelima Schumanna (»Kinderszenen« op. 15, »Simfonijske etide« op. 13), Liszta (»Mefisto-valcer«), Čajkovskoga (»Dumka« op. 59) i Rahmanjinova (Druga sonata u b-molu, op. 36), a za dodatke je između ostaloga izveo i vlastitu jazz-improvizaciju.

Matsuev ima doista fascinantnu tehniku, i vjerojatno ne postoji partitura koju ne može izvesti. No, ta tehnička superiornost te sigurni i pažljivo oblikovani muzikalitet u prve su dvije točke programa (Schumann) predstavile pomalo rutinsku svirku, čvrstih okvira, ali bez jasnog glazbenog izvorišta i vizije. Dok su »Simfonijske etide« same po sebi toliko teške i fascinirajuće prebogatom gradom složenih i mnogih ispreplетenosti dionica, »Kinderszenen« su ono inicijalno svjetlo kontura Schumannova majstorstva klavirske kompozicije. Međutim, Matsuev je bravuroznom izvedbom »Simfonijskih etida« zakrilio nepročitanu arhitekturu Schumannovih specifičnih skladateljskih postupaka, treliranja tona i zvukovnosti, a »Kinderszenen« je izveo naglašenom umjetnom dramaturgijom i ishitrenošću nepotrebno virtuoznih tempa, čime su vrata Schumannova svijeta ostala zatvorena. Lisztov »Mefisto-valcer« također je bio izveden bez nužne i nezaobilazne produhovljenosti, oštrine rubnih i ultimativnih rizika, te njegove iskonske ljepote i zrelosti rafinmana. Izvedbi »Dumke« P. I. Čajkovskog nedostajalo posvemašnje prepuštenosti i cjeline fragmenta kao ishodišta.

Međutim, Matsuev je u izvedbi Rahmanjinovljeve Druge sonate u b-molu pokazao sasvim drugo lice. Njegov pijanistički i glazbeni svjetonazor očito su na tragu jakog analitičkog impulsa, težnje k razgradnji i potrebe za intervencijom u reproduktivnom smislu. Skladbe i jezik 20. stoljeća u tom su smislu mnogo primjerniji na određenoj razini, a klavirski slog Rahmanjinova pritom usklađuje ne samo nove, i nimalo jednostavne, glazbene smjernice nego daje i vrlo jasne, specifično pijanističke odrednice. U tom je prostoru Matsuev pokazao sve umijeće i talent, a odsviravši vlastitu jazz skladbu za dodatak potvrdio je živost vlastitog glazbenog izričaja.

Elvis Bošnjak
OTAC
Redateljica:
Nenni Delmestre
Igraju:
Josip Genda, Milan Štrljić, Milivoj Beader, Elvis Bošnjak

FILM – Nakon stagnacije tijekom 80-ih godina, hrvatski dokumentarni film je u 90-ima doživio renesansu

MLADI SU OŽIVILI DOKUMENTARISTIKU

ZAGREB, 15. veljače – Projekcijom četiriju filmova redatelja mladeg naraštaja, »Drugi kat, podrum« Ivana Salaja, »Zajednički ručak« Vinka Brešana, »Dvorište« Saše Podgorelca« i »Zapisi jednog nevjernika« Gorana Kulenovića u četvrtak na večer u Kino klubu »Zagreb« počeo je filmski ciklus »Mladi dokumentarni film«, u sklopu kojega će se svakoga četvrtka do 28. ožujka prikazati 17 ponajboljih hrvatskih dokumentaraca snimljenih tijekom 90-ih godina.

U uvodnom govoru filmski teoretičar dr. Hrvoje Turković ocijenio je da su mladi autori, iako su preuzeli stilske značajke iz tradicije hrvatskoga dokumentarizma, u devedesetima oživili i osvježili taj žanr. Naime, dok su se dokumentarni filmovi u osamdesetima na Akademiji snimali kao nužno zlo, desetljeće kasnije redatelji mladega naraštaja osjetili su potrebu dokumentirati događaje, potaknuti ratom i društvenim promjenama, istaknuo je dr. Turković. Svake večeri prikazat će se nekoliko dokumentarnih filmova, kojima će gledatelji davati ocjene od jedan do pet i na temelju kojih će se uratku s najvišim ocjenama dodijeliti nagrada. Zadnji dan projekcije održat će se tribina na kojoj će sudjelovati Zoran Tadić kao predstavnik Akademije dramskih umjetnosti, Miroslav Mikuljan ispred HTV-a, Nenad Puhovski kao predstavnik »Factuma« te filmski kritičar s bogatim iskustvom snimanja dokumentaraca Petar Krelja. Tema tribine bit će hrvatski dokumentarni film u zadnjih deset godina i budućnost toga žanra u Hrvatskoj.

»Drugi kat, podrum« Ivana Salaja snimljen je 1991. godine u okviru vježbe na Akademiji dramske umjetnosti. Snimanjem događaja u jednoj bolnici, gdje je na drugome katu radaonica, a u podrumu mrtvačnica, taj je redatelj na vrlo efektan način progovorio o vječnoj temi prožimanja života i smrti. Od sva četiri prikazana filma, ovaj prvi je režijski i scenaristički najkvalitetniji. Tomu treba dodati i odličnu montažu koja ima vrlo važnu ulogu u konstrukciji priče. Međutim, ono što je fascinantno kod sva četiri dokumentarca jest vrlo kvalitetna kamera koja često u drugi plan stavlja režiju i scenarij.

Taj projekt nastavak je ciklusa »Mladi hrvatski film« Kino kluba u kojem su predstavljeni igrani filmovi mladih autora u devedesetima. Sličan program Kino klub je s Hrvatskim filmskim savezom prošle godine organizirao u Budimpešti, te ga je tamošnji filmski arhiv proglasio najposjećenijim stranim programom u toj godini.

Goran Jovetić